

nyhetsbrev

fra konkurranseråden ved EU-delegasjonen
konkurranse | statsstøtte | anskaffelser

januar 2012- 1/2012

Økonomiske krisen: Regelverket for statsstøtte har stått helt sentralt i å ivareta det Indre marked gjennom. Støttenivået var på ca 37 % av BNP i totalt godkjent beløp, og av dette ble 13 % av BNP – € 1 608 mrd registrert benyttet (i perioden 2008 - 2010). Omregnet i NOK tilsvarer dette ca 12 500 mrd, og dermed fire norske statens pensjonsfond utland. De midlertidige regimene for statsstøtte videreføres i 2012.

Handlingsplanen for det indre marked: Kommisjonen la høsten 2011 fram en rekke konkrete forslag innenfor de 12 hovedsektorene i handlingsplanen. Dette gjelder tiltak på områder dekket av FAD som offentlige anskaffelser og nytt regelverk for statsstøtte. Link til EU-delegasjonens hjemmesiden [her](#).

Offentlige anskaffelser: Kommisjonen presenterte 20. desember forslag om oppdatering av regelverket fra 2004; samt et forslag om tildeling av konsesjonskontrakter. Siktemålet er å forenkle regelverket med bl.a. vekt på modernisering av prosedyrene, større valgfrihet og med bruke av e-anskaffelser. Planen er ikrafttredelse sommeren 2014 og forslaget er gitt høy prioritet av det danske EU-formannskapet. Link [her](#).

Offentlig støtte: Kommisjonen vedtok 20. desember et oppdatert regelverk for kompensasjon av tjenester av allmenn økonomisk betydning ut fra erfaringer og EU-domstolens praksis. Siktemålet er et mer praktisk og lettanvendelig regelverk å forholde seg til og dermed 'livet lettere' for offentlige myndigheter og tjenesteytere. Dette innebærer at en vil legge mindre vekt på lokale tjenester som gir en lav kompensasjon, og fokus på tjenester som har en virkning på tvers av grensene. Link til EU-delegasjonens rapport [her](#).

ESA ila Color Line en bot på 145 millioner kroner for brudd på EØS-konkurranseregler for ruten mellom Sandefjord og Strömstad.

EU-domstolen gikk imot forbud mot salg av TV/dekoderkort i den såkalte Premier League-dommen . Den gikk også imot Kommisjonens negative vurdering i kommunalt salg av tomt til nytt handelsområde i Åre.

EFTA-domstolen har mottatt flere anker på statsstøttevedtak fattet av ESA; Aker Brygge, Hurtigruten og Offentlig finansiering av nasjonal digital læringsarena.

KOMMENTAR

Arbeidet med oppdatering av regelverket for **offentlige anskaffelser** vil stå helt sentralt i 2012. Dette ligger til behandling i Parlamentet og Rådet og krever aktiv oppfølging fra norsk side. Kommisjonens vedtak om **tjenester av allmenn økonomisk betydning** er viktige for det lokale og regionale handlingsrommet. Begge disse er gjengitt detaljert i brevet.

På **støttesiden**, skal en rekke retningslinjer oppdateres i 2012 eller 2013. Dette gjelder både regionale støttelinjer, støttelinjer knyttet til det nye kvotedirektivet (post 2012).

Kommisjonen lyktes ikke å legge fram en felles plattform for arbeidet med **kollektive tvistemål/gruppesøksmål**. Forslaget om løsning av tvistemål utenom rettsapparatet (ADR), vil trolig ha mer 'vind i seilene'.

De konkurransepolitisk avdelingsarbeidsfelt gis bred omtale i **Europautredningens kapittel 15. Utredningen anbefales**. Link til utredningens hjemmeside [her](#) og til utvalgsleders Sejersteds presentasjon [her](#).

I. AKTUELL UTVIKLING

Om krisen

Kommisjonens innsats innen statsstøtte har vært helt sentral for å ivareta det indre marked. Kommissær Almunia understreket 1. desember at de midlertidige støtteregimene '... **had been a great benefit to financial and economic stability throughout the crisis, controlling the conditions under which the aid has been given.**'

Vise-generaldirektør Koopmans, DG Konkurransse, gikk i et innlegg 7. desember igjennom støttens rollen for å sikre like konkurransevilkår i en økonomisk krisetid. Han gjentok at dette var det eneste instrumentet Kommisjonen hadde til disposisjon da krisen brøt ut, og at en nå, i regi av DG Indre Market, arbeidet med nytt regelverk for å regulere finanssektoren. Støttenivået var på ca 37 % av BNP i totalt godkjent beløp – og med garantier svarende for 27 % av BNP for perioden oktober 2008 til oktober 2011. **Av dette var 13 % av BNP - € 1 608 mrd registrert benyttet (i perioden 2008 - 2010).** Omregnet i NOK tilsvarer dette ca 12 500 mrd, og dermed fire norske statens pensjonsfond utland. Link [her](#) og se spesielt slide 15. For mer info vises også til Kommisjonens resultattavle for statsstøtte. Link [her](#).

Kommisjonen har også gjennomført en **analyse av virkningene av det midlertidige statsstøtteregimene** som ble publisert 5. oktober. Støtten er blitt konsentrert til noen få medlemsland, hvorav de tre store – UK, Tyskland og Frankrike – svarte for ca 60 % av totalt støttebeløp. Støtten var også konsentrert til noen få banker, hvorav de ti største svarte for ca halvdelen av støtten, mens resten er fordelt på omlag 190 banker. Under krisen fram til oktober 2011 hadde Kommisjonen behandlet 25 saker om restrukturering av banker og 11 bankere var blitt nedlagt. Mens en hadde 21 forslag til restrukturering til behandling. **Rapporten konkluderer med at den midlertidige regimet har sikret et koordinert svar på krisen og 'Whilst its take-up has been limited, it has been a useful safety net allowing for an emergency response tailored to tackling the difficulties stemming from financial turmoil'.** Link [her](#) og [her](#) og til Almunias tale [her](#).

Kommisjonen vedtok 1. desember å **videreføre de midlertidige regimene for statsstøtte i 2012**. Link [her](#). ESA fattet tilsvarende vedtak. Link [her](#). Kommisjonen publiserte også en **oversikt** over aktuelle undersøkelser knyttet til finanskrisen. Link [her](#).

På **EU-toppmøtet 8. – 9. desember** stod den økonomisk krisen i sentrum for drøftingene og nye tiltak for å styrke EUs pakt om stabilitet og vekst trådte i kraft 13. desember. Tiltakene -under navnet "**Six-Pack**" - har som mål og sikre fiskal disiplin og bidra til å stabilisere EUs økonomi. Link [her](#).

Om EUs handlingsplan for det indre marked

Kommisjonen la høsten 2011 fram en rekke konkrete forslag innenfor de 12 hovedsektorene i handlingsplanen. Dette gjelder tiltak på områder dekket av FAD som offentlige anskaffelser og nytt regelverk for statsstøtte, men også innen tjenester, elektronisk handel, immaterielle rettigheter, forbrukerrettigheter, energiskatt, bedre tilgang til kapital for små- og mellomstore bedrifter, sosialt entreprenørskap og mobilitet av arbeidstakere. Link til EU-delegasjonens hjemmesiden [her](#) og til oppdatert rapport fra medio januar [her](#).

II ANSKAFFELSER – Oppdatering av regelverket – Hva skjer?

II.1. Kommisjonens forslag til nytt regelverk

Dette ble presentert 20. desember og inneholder tre elementer:

- Forslag til direktiv om offentlige anskaffelser (COM(2011) 896 final)
- Forslag til direktiv for offentlige anskaffelser i sektorene vannforsyning, energi, transport og post (COM(2011) 895 final)
- Et forslag til direktiv om tildeling av konsesjonskontrakter (COM(2011) 897 final).

Link til EU-delegasjonens rapport om regelpakken fra desember [her](#).

Regelverket for offentlige anskaffelser er fra 2004. Kommisjonens forslag til oppdatering er basert på en bred høring lansert 27. januar 2011 (med 620 svar herav 7 fra Norge), en rekke evalueringsrapporter, samt en bred Kommissjons konferanse, 30. juni i Brussel med nærmere 500 deltakere. Resultatene fra Kommisjonens høring om e-anskaffelser høsten 2010 er innarbeidet i prosessen. Fra **Europaparlamentet** har en gitt sin tilslutning til prosessen, og vedtok 25. oktober en resolusjon om å forenkle EUs regler for offentlige innkjøpskontrakter. Regelverket bør være enklere, mer inkluderende og mer fleksibelt. Fra **norsk side** sendte FAD inn et omfattende høringssvar 15. april 2011. Innspillet har fått positive reaksjoner fra sentrale aktører i Brussel, og har også blitt aktivt fulgt opp i ulike kontaktmøter i Brussel. Link [her](#).

II.1.1 Om forslaget til direktiv om offentlige anskaffelser

Kommisjonen definerer **fem målsettinger** for arbeidet:

1) *Forenkling og mer fleksible anskaffelsesprosedyrer*

Kommisjonen åpner for et større mulighet til å velge prosedyre og med adgang bl.a. til utvidet bruk av konkurransepreget dialog; vekt på modernisering av prosedyrene og større valgfrihet for oppdragsgiver; legge stor vekt på å fremme e-anskaffelser med bl.a. forslag om **obligatorisk** overgang til full bruk av elektronisk kommunikasjon, særlig for 'e-submission' – e-anbud, for alle anskaffelsesprosedyrer i løpet av to års periode; foreslår å oppheve skillet mellom prioriterte og uprioriterte tjenester, men med særlige regler for sosiale tjenester; samt et enklere regime for lokalt og regionalt nivå.

2) *Strategisk bruk av offentlige anskaffelser som svar på nye utfordringer*

Forslaget **åpner for**; tildeling av anbud kan skje på basis av livssyklus kostnader; trekke inn aspekter knyttet til produksjonsprosessen; egen ordning for *sosiale tjenester for personer med spesielle behov* med et tak på € 500 000 – NOK 4 mill - pr år; samt at en for innovasjon oppretter en spesiell prosedyre kalt innovasjonspartnerskap for utvikling og innkjøp av nye, innovative produkter og tjenester.

3) *Bedre tilgang for SMBer og oppstarting av ny virksomhet*

Forenkling av kravene til informasjon med bruk av egenerklæringer og **et 'Pass for Europeisk Anskaffelse'**; **oppdragsgiver bør inndele kontrakten i mindre deler ("lots") for kontrakter over € 500 000 – NOK 4 mill.** Dersom oppdragsgiver ikke finner dette hensiktsmessig, må det begrunnes. Begrensinger i kravene for deltakelse i en anbudskonkurranse blir også gjennomgått.

4) **Robuste prosedyrer:** Dette dekker risikoen for interessekonflikt, favorisering og korrupsjon i forbindelse med anbudsprosedyren.

5) **Administrasjon og samarbeid** hvor Kommisjonen legger vekt på at dette styrkes med bl.a. utpeking av et asjonalt tilsynsorgan og opprettelse av nasjonale kunnskapssentre.

Link til Kommisjonens hjemmeside [her](#), forslagene [her](#) og [her](#) ; pressemeldingen [her](#); samt et memoet å [her](#).

II.1.2 Om forslaget til direktiv om tildeling av konsesjonskontrakter

Dette forslaget skal klargjøre gjeldende rettspraksis og hindre konkurransevridning i det indre markedet ved tildeling av konsesjoner. Det har tidligere ikke vært et eget regelverk på europeisk nivå for tjenestekonsesjoner. Konsesjoner er den vanligste formen for offentlig-privat samarbeid. Fra norsk side har en gitt innspill til prosessen.

Siktemålet er å lage en mer nøyaktig definisjon av konsesjonskontrakter og Kommisjonen foreslår følgende:

- Dekker tildeling av konsesjoner både innen klassisk sektor og forsyningssektoren.
- Obligatorisk publisering i EF-tidende ved konsesjoner over € 5 mill - ca NOK 40 mill.
- Minimumstid for utsettelse av en konsesjonskontrakt er på 52 dager.
- Pragmatisk løsning for endringer av en slik kontrakt i gjennomføringen når dette kan begrunnes og spesielt som følge av uforutsette hendelser.
- Innføring av visse forpliktelser knyttet til utvelgelses- og tildelingskriteriene som skal benyttes av oppdragsgiver. Hensikten med disse reglene er å sikre at disse kriteriene publiseres på forhånd, er objektive og ikke-diskriminerende (og mindre rigide enn de som foreslås for offentlige anskaffelser).
- Ingen spesielle prosedyrer for en tildeling, men i stedet foreslås en definisjon av visse generelle garantier med sikte på å sikre åpenhet.
- For konsesjoner over terskelverdien foreslås at håndhevelsesreglene for offentlige anskaffelser (direktiv 2007/66/EF) skal benyttes.

Link til Kommisjonens forslag [her](#) og bakgrunnsnotat [her](#).

II.1.3 Arbeidet i Europaparlamentet

Europaparlamentet går inn for å forenkle EUs regler for offentlige innkjøpskontrakter. Regelverket bør være enklere, mer inkluderende og mer fleksibelt.

Komiteen for indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) i Europaparlamentet behandlet sluttet seg i september 2011 enstemmig til et utkast til rapport om offentlige anskaffelser. 25. oktober stemte Europaparlamentet for en resolusjon der de går inn for å forenkle EUs regler for offentlige innkjøpskontrakter. Link [her](#).

Saksordfører fra partiet De Grønne, Heide Rühle, presiserte før voteringen at

'In this deep crisis we need clear, simple rules. Only in this way can public authorities give a fillip to innovation and growth'.

Europaparlamentet legger vekt på at det skal bli enklere for små og mellomstore bedrifter å levere anbud. Et mål er å gjøre det mulig for offentlige myndigheter å tildele kontrakter til de mest nyskapende initiativene, eller de med mest miljøgevinst eller positive samfunnsmessige ringvirkninger. Betydningen av kriteriet om lavest kostnad blir dermed dempet. Det legges også vekt på å utvikle et europeisk elektronisk pass, samt utvidet bruk av egenerklæringer. Link til EU-delegasjonens rapport [her](#).

II.1.4 Kommentar

Det har vært generell bred støtte til revisjonen av regelverket **for offentlige anskaffelser** og Europaparlamentets resolusjon fra oktober støtter arbeidet med å forenkle EUs regler. Fra enkelte kretser som BusinessEurope har det vært en viss skepsis til revisjonsarbeidet. Årsaken er at reglene kan bli for fleksible dermed føre til for stor fleksibilitet og for mye skjønn. Men retningen er klar, det er fra Kommisjonen, via EUs formannskapsland til Europaparlamentet et klart ønske om en forenkling av regelverket. Blant saker som kommer opp er skillet mellom prioriterte og uprioriterte tjenester (A- og B-tjenester) og forslaget til ny og omfattende administrativ struktur.

På denne annen side, det har vært innsigelse fra brede miljøer mot forslaget om **tjenestekonsesjoner**. Dette kom også til uttrykk i Europaparlamentets generelle resolusjon om offentlige anskaffelser av 25. oktober 2011. I denne gjentas tidligere bekymring for et forslag om tjenestekonsesjoner, spesielt siden Kommisjonen ikke har kunnet dokumentere noen negative effekter /forvridning ('distortion') i forhold til regelverket for det Indre Marked. Forslaget synes også å være mer omfattende enn Kommisjonens orienteringer har gitt inntrykk av.

De neste trinn

Danmark vil gi arbeidet høy prioritert til arbeidet med direktivet om offentlige anskaffelser under sitt formannskap for EUs Råd første halvår 2012. Fra norsk side vil en aktivt gi innspill til arbeidet i EUs Råd og i Europaparlamentets komité for indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO). Siktemålet er at forhandlingene blir slutført og forslagene vedtatt i løpet av 2012. I alle utkastene til direktiv foreslås ikrafttredelse 30. juni 2014, dvs. at landene har implementert og iverksatt regelverket innen dette tidspunktet. Vi går dermed inn i et spennende 2012 med offentlige anskaffelser høyt på dagsorden i EU.

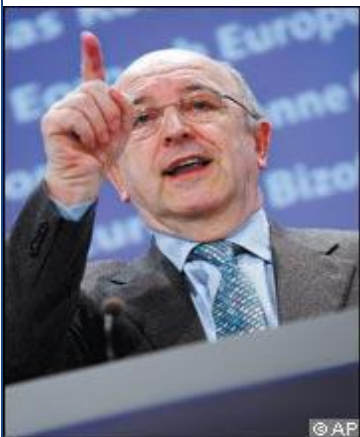

II.3 EFTAs overvåkningsorgan – ESA

- **Busskonsesjoner i Aust-Agder tildelt i strid med EØS-avtalen.** ESA mener at tildelingen ikke ble gjort i samsvar med åpenhetsplikten, siden fylkeskommunen utelukkende forhandlet fram og tildelte konsesjonene til de eksisterende tilbyderne. Et formelt åpningsbrev ble sendt 12. oktober og er første skrittet i en traktatsbrudd prosess mot en EØS-stat. [Read more](#)

III STATSSTØTTE

I Tjenester av allmenn økonomisk betydning (SGEI) - Oppdatert regelverk

Kommisjonen vedtok 20. desember et oppdatert regelverk for kompensasjon av tjenester av allmenn økonomisk betydning. Dette er tjenester som en antar ikke ville bli levert på en tilfredsstillende måte av markedet selv og dekker felt som post, energi, telekommunikasjon, sosiale tjenester, kulturelle tjenester m.v.

Kommissær Almunia, DG Konkurransse, presiserer at hensikten med revisjonen er å åpne for

'... a simpler, clearer and more flexible framework for supporting the delivery of high-quality public services to citizens which have become even more necessary in these crisis times.'

Dette er en oppdatering av regelverket fra 2005 - den såkalte Monti-Kroes pakken - og siktemålet er å skaper klarhet om grunnbegreper som "økonomisk aktivitet" slik at det blir lettere for nasjonale, regionale og lokale myndigheter å benytte regelverket.

Med de nye reglene, har Kommisjonen foretatt en oppdatering basert på de erfaringer en har med regelverket fra 2005 og ut fra praksis fra EU-domstolene. Forhåpningen er at myndigheter og tjenesteleverandører skal få et mer praktisk og lettanvendelig regelverk å forholde seg til og dermed 'livet lettere' for offentlige myndigheter og tjenesteytere. Dette innebærer at en vil legge mindre vekt på lokale tjenester som gir en lav kompensasjon, og fokus på tjenester som har en virkning på tvers av grensene. Link til EU-delegasjonens rapport [her](#).

Oppdateringen inneholder fire elementer:

1. **En melding** ('Communication') som klargjør
 - hvordan Kommisjonen mener at de sentrale statstøtterettslige vilkårene skal tolkes ved anvendelse av statstøttereglene på kompensasjon av tjenester av allmenn økonomisk betydning (f.eks foretaksbegrepet, statsmiddel og samhandelseffekt);
 - under hvilke forutsetninger kompensasjon ikke utgjør statstøtte (under Altmark-kriteriene), eller når støtten kan erklæres forenlig med det indre marked.
2. **Et oppdatert vedtak** ('Decision')
 - som fastslår når offentlig finansiering av tjenester av allmenn økonomisk betydning skal anses som forenlig med TEUV i henhold til artikkel 106(2) og unntas fra notifikasjonsplikten i TEUV artikkel 108(3).
 - Revisjonen av vedtaket innebærer at unntaket fra notifikasjonsplikten, som tidligere kun gjaldt visse tjenester av allmenn økonomisk betydning utført av sykehus og for sosialboligtjenester, nå er utvidet til å omfatte en lang rekke sosiale tjenester der tjenesteytelse skal oppfylle "*sosiale behov for helse og langtidspleie (herunder legevaktstjenester), barnevern, adgang til og retur til arbeidsmarkedet, sosiale boliger samt pleie og sosial inkludering av utsatte grupper*".
 - Imidlertid er terskelen for innrapportering av andre tjenester av allmenn interesse redusert fra € 30 mill til € 15 mill. Unntaket gjelder også som tidligere for luft- og sjøtransport til øyer på transportruter der det årlige antall reisende ikke overstiger 300 000 over to år, og for havner med opptil 200 000 reisende årlig. For flyplasser gjelder det nye vedtaket kun der det årlige antall reisende ikke overstiger 200 000 over to år. Dette innebærer en lavere terskel fra tidligere, der grensen var 1 000 000 passasjerer).
 - Vedtaket gjelder i utgangspunktet kun for tjenester med en varighet på opptil 10 år.
3. **En melding med rammebetingelser for støtten:** ('Framework'):
 - Denne klargjør hvordan Kommisjonen vil vurdere kompensasjon til operatører som **faller utenfor virkeområdet til Kommisjonsvedtaket** (bla kompensasjon som overstigende € 15 mill og kompensasjon utenfor den sosiale sektor).
 - Slike støtte skal innrapporteres til Kommisjonen og kan erklæres som forenlig med det indre marked hvis de oppfyller bestemte kriterier.
 - En grunnleggende forutsetning for at støtten skal anses som forenlig støtte er at ansvarlig myndighet har overholdt EUs anskaffelsesregler.
 - Med de nye reglene innføres en mer nøyaktig metode for å fastsette godtgjørelsen, krav om effektivitetsincitament og likebehandling av leverandører. Kommisjonen kan også forlange avhjelpende tiltak for å redusere eventuelle konkurransebegrensende virkninger hvis det er en særlig stor risiko for konkurransevridning.
 - Et nytt element er at en må gjennomføre en *offentlig høring* eller benytte andre metoder for å sikre at brukerinteressene blir tatt hensyn til før en leverandør av en tjeneste av allmenn økonomisk betydning utpekes.
4. Et nytt **forslag til en 'de minimisforordning'** – bagatellmessig støtte.
 - Dette er godtgjørelse under en bestemt terskelverdi som faller utenfor reglene om statsstøttekontroll – og dermed ikke skal meldes til Kommisjonen. Kommisjonen foreslår at denne grensen *økes fra € 200 000 over tre år til € 500 000 over tre år*, koblet til et krav om at en nasjonalt bygger opp et sentralt register for slik støtte. Dette forslaget sluttbehandles i løpet av våren. i

Linker til Kommissjonens

- hjemmeside [her](#)
- pressemeldinger [her](#) og [her](#) og memoet fote stilte spørsmål [her](#)
- meldingen [her](#), til vedtaket [her](#), til rammen [her](#), og til forslaget om de minimis støtte [her](#).
- konsekvensutredningens sammendrag [her](#) og selve utredningen [her](#)

Europaparlamentets økonomiske komité (ECON) har utarbeidet en egeninitiert rapport i saken, og den ble vedtatt av Europaparlamentet 15. november; Link [her](#). Denne ble vel mottatt av rapportøren i EUs Regional komité; [her](#).

Kommentar

Kommissjonen arrangerte i 2010 en høring om bruken av regel pakken fra 2005 vedrørende (kompensasjon av) tjenester av allmenn økonomisk betydning (den såkalte Monti-Kroes pakken) og fulgte opp med en meddelelse av 23. mars 2011, samt presentert av Kommissær Almunia på møte med Europaparlamentets økonomiske komité 12. juli 2011. Kommissjonen presenterte 16. september 2011 utkast for oppdatering av regelverket og dette ble fulgt opp på Kommissjonens arbeidsgruppemøte 24. oktober 2011.

Fra norsk hold har FAD, med bidrag fra norske myndigheter og andre norske berørte aktører, sendt et generelt høringssvar 10. september 2010. Et kompletterende innspill vedrørende transportsektoren ble i tillegg spilt inn i prosessen. Høringssvarene er deretter blitt fulgt opp med et nytt innspill til Kommissjonens forslag til revidert regelverk i oktober 2011 og med deltakelse på Kommissjonens møte 24. oktober 2011.

Det har vært relativt omfattende kommentarer til **Kommissjonens forslag fra september 2011**, hvor flere aktører har reiste innvendinger mot innføring av regler/kriterier om effektivitet - og da ut fra at dette er et nasjonalt anliggende som faller utenfor Kommissjonens kompetanse. Kommissjonen har likevel valgt å innføre regler om **effektivitet** i (se punkt 39 – 43 i meldingen med rammebetingelsene). Kommissjonen har videre begrunnet reduksjonen i **taket på støtten** som skal innrapporteres (fra € 30 mill) til € 15 mill, ut fra at flere saker av betydning for det indre marked dermed fanges opp, samt at unntaket for sosial sektor er blitt

vesentlig utvidet. Samtidig innsnevres anvendelsesområde for støtte til flyplasser ved at passasjerkravet senkes fra 1 000 000 reisende til 200 000 reisende årlig.

På den annen side har det vært bred støtte til å **utvide unntaket på det sosiale området**, samt til forslaget om å **øke rammen til støtte** fra € 200 000 for mindre tiltak til € 500 000 over tre år – og dette ventes vedtatt i løpet av våren.

Kommissjonens arbeid må også sees som ledd i prosessen med **reform av regelverket for statsstøtte**. Kommissjonen har mer enn 1000 saker til behandling. Disse er av svært varierende størrelse og Kommissjonen ønsker dette redusert for å sikre større mulighet til å initiere egne saker. Kommissær Almunia har varslet at en vil se på hvordan offentlig støtte skal bidra til tilvekst og dynamikk i samfunnet og **vil prioritere reformarbeidet under siste del av sin periode som kommissær**, samt følge dette opp på DG Konkurranses European Competition Forum, 2. februar 2012 i Brussel.

EFTAs overvåkningsorgan vil innen kort anta **retningslinjer** tilsvarende Kommissjonens meldinger som er språklig sett tilpasset EFTA-landene. Retningslinjene tas ikke inn i norsk rett, men de gir anvisning på hvordan ESA vil tolke EØS-avtalen artikkel 61 på denne formen for offentlig støtte. **Kommissjonsvedtaket og forordningen** vedrørende bagatellmessig støtte, når den er antatt, må derimot inkorporeres i norsk rett.

For å hindre brudd på reglene om offentlig støtte kan støttegivere trenge å forta justeringer i eksisterende støtteordninger ("formålstjenelige tiltak") for å sikre at ordningene er i tråd med det nye regelverket. Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet vil komme med nærmere informasjon rundt denne prosess.

II Aktuelle statsstøtte saker fra Kommisjonen

II.1 Regelverkssaker

- **Nytt regelverk for offentlig støtte til verftsindustrien:** Kommisjonen vedtok 7. desember nye retningslinjene med virkning fram til 31. desember 2013. Kommisjonen legger opp til at bestemmelsene for støtte til innovasjon inkluderes i en kommende revisjon av retningslinjene for F&U og regionalstøtte. Link [her](#).

- **Revisjonen av retningslinjene for regionalstøtte:** Dagens retningslinjer utløper i 2013 og Kommisjonen har i løpet av 2011 innhentet erfaringer med dagens regelverk. Ordningen dekker bl.a. investeringstøtte og differensiert arbeidsgiveravgift i områder med lav befolkningstetthet, samt driftsstøtte. Kommisjonen planlegger møte i sin arbeidsgruppe 8. – 9. februar. Planen er at nye retningslinjer skal vedtas i 2012 slik at en i 2013 nærmere kan avklare støtteområder (med notifisering og behandling av nye kart). For Norges vedkommende vil støtteområdene bli avklart med ESA.

- **Nye retningslinjer for det reviderte kvotedirektivet post 2012 og som dekker kompensasjon for CO₂-innslaget i kraftprisen:** Kommisjonen lanserte en ny formell høring 21. desember 2011 med arbeidsgruppemøte 20. januar og svarfrist 31. januar 2012. Første runde var våren 2011. Dette er en viktig sak for Norge, og en hadde bilaterale møter med berørte enheter i Kommisjonen 28. oktober. Link [her](#).
- **Støtte til filmsektoren:** Høringen ble lansert 20. juni med frist 30. september 2011, og Norge deltok på Kommisjonens møte 14. September. Link [her](#).
- **Krise- og omstrukturingsstøtte til foretak i vanskeligheter.** Kommisjonen arrangerte 15. november 2011 en workshop om erfaringene med dagens ordning. Dette var en oppfølging av en høring våren 2011 og dagens retningslinjer er gyldige til oktober 2012.
- **Revisjon av støtteregelverket for kortsiktig eksportkredittforsikring** Formålet med høringen som ble avsluttet medio september var å få tilbakemelding om hvordan regelverket har fungert, og mer generelt om synet på eksportfinansiering. Link [her](#).
- **Revisjon av støtteregelverket for forskning, utvikling og innovasjon:** høringen ble lansert 20. desember med svarfrist 24. februar. Kommisjonen vil på dette grunnlaget utarbeide reviderte retningslinjer for vurdering i 2. halvår 2012. Link [her](#).

II.2 Aktuelle enkeltvedtak fra Kommisjonen

- **Belgias støtte til banken Dexia med € 4 milliarder.** I tillegg har den belgiske myndigheter stillet € 90 milliarder i garanti – svarende til 15 % av BNP. Link [her](#).
- **Ungarsk støtte til infrastruktur innen sport (€ 60 mill):** Link [her](#).
Bredbåndsutbygging i Latvia (€ 101 mill) og I Frankrike (€ 750 mill). Link [her](#) og [her](#).
- **Svensk støtte til bølgekraft (€ 15 mill).** Link [her](#).
- **Dansk lavere skatt for online kasino akseptert.** Link [her](#).

II.3 EFTAs overvåkningsorgan (ESA)

- **Ordningen ' Norwegian Household Scheme' ble godkjent inkludert i den norske energifondsordningen 5. oktober.** Link her [Read more...](#)
- **Narvik kommune og Narvik Energi AS:** ESA åpnet 14. desember formell undersøkelse av en kontrakt inngått i oktober 2000, der kommunens rett til konsesjonskraft ble overført til Narvik Energi for 50,5 år til en fast pris. ESA er i tvil om Narvik Energi i praksis mottar statsstøtte gjennom kontrakten. ESA har vurdert hvorvidt kommunen har handlet som en markedsinvestor. Hvis kommunen solgte rettigheten til konsesjonskraften til markedspris, på vilkår som ville være akseptable for en privat aktør, ville transaksjonen ikke innebære

statsstøtte. Hvis kommunen derimot solgte rettigheten til under kan salget bli sett på som ulovlig statsstøtte slik det er definert i EØS-avtalen. [Read more...](#)

For ytterligere informasjon vises til en ikke-konfidensiell versjon av vedtaket blir publisert i [registeret](#) for statsstøttevedtak på ESAs internettside, normalt innen en måned etter vedtaksdatoen.

II.4 EU-domstolen

Eiendomssalg: Domstolen underkjente Kommisjonens vedtak om at Åre kommunes salg av et areal til Konsum Nord ikke hadde skjedd på markedsmessige vilkår, 13. desember 2011.

Denne saken viser at det mulig å sette en lavere pris knyttet til utvikling av et areal som i dette tilfellet utvikling av Åre Centrum og et nytt område for handel. Konsum overtok tomten for SEK 2 millioner, mens Lidl's tentative anbud var på SEK 6,6 mil. I Svenske Kommuner og Landstings pressemelding fremholdes:

'Sveriges kommuner får därmed en del klarlägganden kring hur statsstödsreglerna tillämpas vid mer komplicerade markaffärer. Det är nu också något klarare hur anbud får jämföras. Det är mycket välkommet – särskilt med tanke på den viktiga roll markfrågorna spelar när det gäller att utveckla en kommun i fråga om strategiska anläggningar. I sammanhanget kan också bostadsfrågorna vara värda att framhållas.'

'Tribunalen lyfter fram fyra omständigheter som klargör de kvalitativa skillnaderna mellan de två anbuden

- 1. En intresseanmälan av det slag Lidl lämnat är inte bindande i svensk fastighetsrätt. Konsum däremot hade i köpekontraktet vissa skyldigheter rörande genomförande av fastighetsbildning byggnadsarbeten och iakttagande av gällande detaljplan.*
- 2. Att det fanns ett klart samband mellan Konsums åtaganden enligt köpekontraktet och vad kommunen ville uppnå med affären*
- 3. Försäljningen ingick som ett led i en större planerad förändring av Åre Torg*
- 4. De svenska myndigheterna har särskilt pekat ut de kvalitativa skillnaderna mellan de två buden.'*

Saken T-244/08 Konsum Nord Ekonomisk Förening v Commission fortjener nærmere gjennomgang - og link til dommen [her](#), Kommisjonens vedtak [her](#) og til SKLs pressemelding [her](#).

- **Skatt: Kommisjonen satte pris på EU-domstolens vedtak som medførte at et skatteregime i Gibraltar ble underkjent og uttalte:** *'This landmark ruling confirms that fiscal regimes engineered to give certain companies, in this case former offshore companies, an advantage, constitutes state aid which artificially and harmfully distorts competition in Europe's single market.'* Det foreslåtte systemet medførte at en selskapskatt på 35 % hadde blitt erstattet med en skatt begrenset til 15 % av overskuddet. (Spain v Government of Gibraltar and United Kingdom Case C-107/09 P (Joined Cases [C-106/09 P](#), [C-107/09 P](#))). Link [her](#).
- **Avgjørelser til støtte for Kommisjonens vedtak;** (T-238/09 SNIACE v. Commission, C-458/09 P Italy vs European Commission),(T30/03 RENV 3F / Commission – dansk sak om egen skatt for sjømenn), (C-148/09 Belgium / Deutsche Post, Joined cases T-394/08, T-408/08, T-453/08, T-454/08 Sardegna and others / Commission – regionalt statsstøtteregeime i Italia), (C-544/09 Germany / Commission -DVB-T Berlin Brandenburg sak hvor domstolen bekreftet at ved overgang til digital TV kan kun støttes dersom prinsippet om teknologinøytralitet blir respektert (med mindre et land kan dokumentere at det er strukturelle konkurranseproblemer knyttet til bruken av andre plattformer).
- **Men EU-domstolen godtok en anke** fra Deutche Post og sende saken tilbake til Førsteinstansdomstolen (CFI) (Joined cases C-463/10 and C-475/10 Deutsche Post and Germany / Commission); mente at Kommisjonen skulle ha undersøkt videre noen av punktene reist av Ryanair (T-442/07 Ryanair / Commission).

II.5 EFTA-domstolen

- **Asker kommunes eiendomssalg til Asker Brygge AS:** ESA konkluderte med at eiendommen ble solgt for en pris under markedsverdi og at kjøper dermed fikk rentefri utsettelse med betaling av 70 % av kjøpesummen. Asker Brygge AS må tilbakebetale den mottatte statsstøtten. **Aker Brygge anket ESAs vedtak inn for EFTA-domstolen i september 2011.** Link [her](#).
- **Hurtigruten fikk ulovlig støtte i 2008:** ESA konkluderte sommeren 2011 med at ekstrabetalingen Norge ga Hurtigruten i 2008 for kjøp av transporttjenester mellom Bergen og Kirkenes **ikke** ble innvilget i samsvar med EØS-reglene for statsstøtte. Hurtigruten ble pålagt å betale tilbake enhver overkompensasjon til norske myndigheter. Norske myndigheter økte i oktober 2008 avtalte betaling for den allmenntjeneste fra NOK 288 millioner til NOK 363 millioner for gjenværende kontraktperioden ut 2012. Link [her](#). **Hurtigruten anket ESAs vedtak inn for EFTA-domstolen 29. august 2011.** Link [her](#).
- **Offentlig finansiering av nasjonal digital læringsarena (NDLA):** ESA konkluderte 12. oktober med at dette **ikke kan regnes som statsstøtte**, slik begrepet er definert i EØS-avtalen, siden NDLA ikke er en kommersiell virksomhet. Utvikling av digitalt læremidler faller inn under definisjonen av offentlig utdanning, som er et offentlig ansvar. I tillegg er NDLA en integrert del av den offentlige forvaltningen og tilbyr tjenester gratis til norske skoleelever. Link [Read more...](#) og [her](#). **Den norske forfatterforening anket dette vedtaket inn for EFTA-domstolen 9. januar 2012.** Link [her](#).

IV KONKURRANSE

IV.1.1 Arbeidet med kollektivt tvistemål – gruppesøksmål

EPs økonomiske komité i ECONs arrangerte en høring om alternative tvisteløsninger 22. september 2011 – tvistemål som tas utenfor rettsystemet, ofte via en nemndstruktur som i Norge. Under **høringen** ble tidligere synspunkter gjentatt og bekrefter at det er ulike syn på hvordan en skal utvikle et system for kollektive tvistemål. Hvor forbrukerne – BEUC - er for og europeisk industri – BusinessEurope – imot. Kommissær Almunia ble oppfordret til å se nærmere på bruken alternative tvisteløsninger som et bindeledd mellom offentlig og privat håndhevelse.

Almunia la vekt på at det manglet ett ledd siden den som har lidt en skade i en konkurransesak, ikke kunne kreve kompensasjon via rettsystemet. Selv om nasjonale systemer for kollektiv tvisteløsning ikke var blitt mye brukt, ville et slikt virkemiddel også ha et 'avskrekkende' effekt. Kommissæren:

- **Støttet utviklingen av alternative tvisteløsninger (ADR), men han kunne ikke forstå at en ikke også trenger en mulighet til å gå til domstolen med en sak.**
- Presiserte at **bevis** som konkurransemyndighetene sikret seg i en sak (som ved lempning) var konfidensielle, og skulle på ingen måte deles med aktører i en tvisteløsnings sak.
- Presiserte behovet for å avklare i hvilken grad **et vedtak fattet av nasjonale** konkurransemyndigheter eller det nasjonale rettssystem har en bindende effekt. Etter hans syn burde den skadelidte kunne benytte et slik vedtak, når det er endelig.
- **Avviste** at en skal legge opp til et system **etter amerikansk modell.**

Kommissær Almunia viste til nært samarbeid med sine kolleger Reding (Justis) og Dalli (Helse/Forbrukere) for å legge fram **en melding med generelle prinsipper for kollektiv tvisteløsning.** Han henviste også til at ECON (og EP) i januar 2011 anmodet om 'a EU-wide approach for antitrust damages actions'. Link [her](#) og høringen [her](#). og til professor Hodges innlegg [her](#).

Utkast til retningslinjer for kvantifisering av skade som følge av brudd på konkurransereglene: Kommisjonen lanserte 17. juni en høring og må også sees i lys av Kommisjonens arbeid med gruppesøksmål/ kollektive tvistemål. Høringen ble avsluttet 30. september 2011 og svarene ligger [her](#).

IV.1.2 Arbeidet i Europaparlamentet med tvistemål

ECONs rapportør Schwab (EPP/sentrum-høyre) ønsket å drøfte muligheten av å benytte ADR som et første trinn, og deretter se nærmere på kollektiv tvisteløsning. ECON har gitt et relativt detaljert innspill 'opinion' 20. oktober til parlamentets juridiske komité, som arbeider med en resolusjon. Innspillet er inntatt et **vedlegg** i ECONs rapport om konkurransepolitikken. Link [her](#) og se para 21, samt side 14-16. Link til JURIs utkast [her](#) og [her](#).

ECONs rapport om konkurransen i 2010 ble for øvrig sluttbehandlet på komitémøte 22. november, men av praktiske årsaker utsatt da saken kom opp i Europaparlamentet i plenum 15. desember 2011. Endelig votering vil nå finne sted i februar 2012. Link [her](#) og [her](#).

IV.1.3 Kommentar

Kommisjonen skisse til en ramme for det videre arbeidet med kollektiv tvisteløsning - An EU framework for collective redress – dvs. løsning av tvister **innenfor** rettssystemet ble ikke presentert før jul. Som kjent har det vært ulike syn og hvor kommissærene Almunia (konkurranse), Reding (justis) og Dalli (helse/forbrukere) står sentralt i hvordan en slik plattform skal utformes.

Det er imidlertid flere krefter som ser med bekymring på at det skal utvikles et europeisk regelverk for tvisteløsning innenfor rettsvesenet, og foretrekke heller at en gir prioritet til arbeidet med alternative tvisteløsninger. Dette kom også til uttrykk under en høring arrangert av Europaparlamentets økonomiske komité i september og hvor aktører som BusinessEuropa og EPP/kristeligdemokratene la vekt på at en i første omgang, utvikler gode ADR-løsninger FØR en går inn på en modell med kollektivt tvistemål innenfor rettssystemet.

En kan derfor forvente et bred vilje til aktivt å følge opp og styrke dagens ordninger for alternativ tvisteløsning. Fra norsk side har en erfaringer en vil spille inn i prosessen.

IV.1.4 Arbeidet med ADR - regelverk for alternativ tvisteløsning for forbrukere utenfor rettssystemet

Som ledd i gjennomføringen av Handlingsplanen for det indre marked, la Kommisjonen 29. november fram forslag til regelverk for alternativ tvisteløsning for forbrukere utenfor rettssystemet. Bakgrunnen er systemene er ulikt utviklet i Europa – og at forbrukerne derfor ikke har samme mulighet til å benytte slike ordninger. Kommisjonen legger opp til at det skal opprettes nasjonale ordninger for alternativ tvisteløsning (Alternativ dispute resolution- ADR) - og en egen

ordning for kjøp via internett - online tvisteløsning – (ODR- online dispute resolution). Siktemålet er at tvister skal løses innen 90 dager; men fristen for kjøp via internett (ODR) er på 30 dager. Link [her](#) og [her](#).

Det er store forskjeller mellom land når det gjelder tvisteløsning – og nærmere 750 ordninger i dag. Europakommisjonen vil endre dette, samt styrke forbrukernes tillitt til det indre marked ved å fokusere på forbedrede rettigheter og behandler temaet ikke bare i sin høring med også i handlingsplanen for det indre marked.

Norge har en lang tradisjon for ulike, frivillige ADR-ordninger og ofte utviklet i regi av Forbrukerrådet. På EU-siden er det satt i gang et konkret tiltak for forbrukerrettigheter kalt European Consumer Centre (ECC-nettverket) som Norge er en del av. Dette er europeiske forbrukerkontor som skal bistå med både informasjon og tvisteløsninger ved kjøp over landegrensene. Norge deltar i ECC-nettverket gjennom [Forbrukereuropa](#).

Den norske modellen for tvisteløsning er vel utviklet, og fra norsk side er det gitt innspill til Kommisjonens arbeid ned forslagene. Kommisjonen presiserer at det systemet en ønsker å utvikle, må bygge på dagens nasjonale modeller – og det er ca 750 slike ADR ordninger i Europa i dag.

Neste trinn : Forslagene legges nå fram til behandling i EUs Råd og i Europaparlamentet. Planen er at vedtak skal fattes innen utgangen av 2012. Kommisjonen foreslår en gjennomføringsperiode på 18 måneder; dvs. ikrafttredelse medio 2014 for forslaget om alternativ tvisteløsning; og for kjøp via internett ytterligere 6 måneder; dvs. tidlig i 2015.

IV.2 Forbrukervare- /dagligvaresektoren

For **forbrukervare- /dagligvaresektoren** arbeider Kommisjonen med å lansere et initiativ for å bekjempe ureddelig praksis mellom næringsdrivende og i verdikjeden. Siktemålet er å fremme et mer rettferdig og effektivt indre marked for sektoren. I november 2011 gikk Kommisjonen ifm Høynivåforumet for matverdikjeden inn for at bransjeorganisasjonene i EU skal få anledning til å fremme forslag om et nytt regelverk innen sommeren 2012. Dersom Kommisjonen finner at et slikt forslag blir effektivt og forpliktende og har en god håndhevingsmekanisme, åpnes det for å basere seg på dette i stedet for å gå veien om et direktiv og påfølgende lovgivning.

Einar Steensnæs fortsetter å representere Norge i **Høynivåforumet i 2012**. Arbeidet videre på dette området koordineres av EUs Høynivåforumsplattform for kontraktrelasjoner i verdikjeden for mat. Europaparlamentets komité for indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) og deretter Parlamentets plenum vedtok i sommer rapport om *'a more efficient and fairer retail market'* og vil følge det videre arbeidet nøye. EU-delegasjonen følger opp arbeidet i Kommisjonen og Europaparlamentet.

Kommisjonen publiserte 16. desember 2011 en egen **utvidet ECN Brief om dagligvaremarkedet**. Link [her](#).

IV.3 Kommisjonen

Blant ulike taler kan nevnes

- **Målsettinger ved fusjonskontroll:** På Fordham Competition Conference i New York la Kommissær Almunia 8. september vekt på åpne markeder, men kommenterte også arbeidet med fusjoner på ulike sektorer som innen IKT (Samsung' Seagate Western Digital/Hitachi; Microsoft og Skype) og i finanssektoren (som planene om å slå sammen Deutsche Börse and NYSE Euronext). I 2010 hadde Kommisjonen mottatt 274 notifikasjoner; og nektet kun en (Olympic Air og Aegean Airlines), og avtalt avhjelpende tiltak i 16 saker. Link [her](#).
- **'Null toleranse for internasjonale karteller':** På ICNs møte 11. oktober i Brugge la generaldirektør Alexander Italianer opp til en offensiv oppfølging fra Kommisjonens side: *'We are vigilant and will pro-actively pursue the ex-officio route.'* Link [her](#).

IV.3.1 Regelverksarbeid

- **Høring av regimet for lisensiering av teknologi** (som avtaler om patentering, kunnskap og lisensiering av software) ble lansert i desember . Målsettinger er å stryke initiativet for forskning og innovasjon, lette bruken av intellektuelle rettigheter og lette innovasjon med svarfrist 3. februar 2012. Link [her](#) og til KT hjemmeside [her](#).

IV.3.2 Enkeltvedtak i kartell saker

- **IKT: IBM:** Kommisjonen vedtok å gjøre IBMs forpliktelser mht 'mainframe maintenance market' bindene. Link [her](#).
- **Telekom:** Kommisjonens klage på avtale mellom Telefónica (Spania) og Portugal Telecom som begrenser konkurransen på den iberiske halvøy . Link [her](#).
- **DigitalTV:** Frankrike anmodet om ikke diskriminerende ved tildeling av frekvenser. Link [her](#).

- **Bøter**

Kommisjonen vedtok fire bøter i kartellsaker i løpet av 2011 – link [her](#), hvorav tre i høst:

Produsenter av kompressorer til kjøleskap på € 161 mill. Link [her](#)

Produsenter av lysrør 'cathode ray tubes' som brukes i TV og computer skjermer på € 128 million. Link [her](#).

Bananer – sak fra 2004/2005 på € 8.9 million. Link [her](#).

IV.3.4 Undersøkelser

- **TAP(Portugal) - Brussels Airlines:** Kommisjonen gjennomførte en uanmeldt undersøkelse 13. desember. Link [her](#).
- **E-bøker:** Kommisjonen åpnet formell prosedyre mot en rekke internasjonale selskap Hachette, Harper Collins, Simon & Schuster, Penguin and Verlagsgruppe Georg von Holzbrinck, med hjelp av Apple, Link [her](#).
- **Lageranordning** (bearings for automotive and industrial use): Kommisjonen gjennomførte en uanmeldt undersøkelse 13. desember. Link [her](#).
- **Markedet for finansielle derivat produkter knyttet til Euro Interbank Offered Rate (EURIBOR):** Kommisjonen gjennomførte en uanmeldt undersøkelse 18. oktober. Link [her](#)
- **Naturgass og selskaper som leverer, overfører og lagrer gass i Sentral og Øst-Europa:** Kommisjonen gjennomførte en uanmeldt undersøkelse 27. september. Link [her](#).
- **e-betaling over internett via European Payments Council (EPC)** – og hvor Kommisjonen vil se nærmere på prosessen slik at nye kan slutte seg til systemet. Kommisjonen gjennomførte en uanmeldt undersøkelse 26. september. Link [her](#).

IV.4 ESA

Color Line ilagt 145 millioner kroner i bot for brudd på EØS-konkurranseregler 14. desember 2011: Saken gjelder Color Lines rute mellom Sandefjord i Norge og Strömstad i Sverige. Selskapet var i mange år alene om å tilby seilinger med taxfree-salg ombord over denne delen av Oslofjorden. Color Line inngikk i 1991 en avtale med Strömstad kommune for å sikre seg eksklusiv adgang til kommunens havn, Torskholmen. Avtalen førte avtalen til at andre selskaper ikke slapp til i markedet før slutten av 2005. ESA konkluderer bl.a. med at Color Line misbrukte sin dominerende markedsposisjon fra 1994 til 2005. Link [ESAs spørsmål og svar om saken](#). Color Line vurderer å anke saken inn for EFTA-domstolen. Link [her](#).

Icesave: ESA oversendte saken til EFTA-domstolen, 14. desember 2011. Årsaken er at Island, ifølge direktivet om bank depositum garantier er pålagt å betale en minimumskompensasjon på € 20 000 per innskyter i Holland og UK. **For mer info [her](#) og ESA klage til domstolen [her](#).**

IV.5 EU-domstolen

Premier League-dommen: Domstolen **uttalte**, på forlegg fra høyesterett i England og Wales, mht til **TV / dekodekort**

" national legislation which prohibits the import, sale or use of foreign decoder cards is contrary to the freedom to provide services and cannot be justified either in light of the objective of protecting intellectual property rights or by the objective of encouraging the public to attend football stadiums."

Og konkluderte: *'licensing system that grants broadcasters territorial exclusivity on a Member State basis and that prohibits television viewers from watching the broadcasts with a decoder card in other Member States is contrary to EU law.'*

Link [her](#) og til oppsummering og til interessant kommentarartikkel fra **European Olympic Committee [her](#)**. (Joined cases C-403/08 and C-429/08 FAPL and others).

INFORMATION

Kommisjonen

- **opprettet i november en egen webside om 'compliance'** – dvs slik at næringslivet bedre skal forstå hvordan Kommisjonen håndhever regelverket. Link [her](#). Dette ble supplert med
- **brosjyren 'Compliance matters – What companies can do to better respect EU competition rules'** og hvor Kommissær Almunia sier i forordet: *'Look at this brochure as a road safety brochure ahead of the holiday period'*. Link [her](#).
- **klargjorde regelen for behandling av en konkurransesak og utvidet rollen til høringsoffiseren.** Dette vil bl.a. føre til at partene i en sak vil bli tidligere identifisert enn før, samt større klarhet i hva en part kan forvente i de ulike trinn i behandlingen av en sak. Dersom en part har prosessuelle innvendinger, kan disse tas opp med høringsoffiseren. Link [her](#), [her](#); og [her](#)

Nytt fra ECN (European Competition Network) med to nyhetsbrev:

- **ECN Brief nr 4** av 18. oktober 2011: Link sammendrag [her](#) og hele [her](#).
- **ECN Brief nr 5** av 16. desember 2011 **med vekt på dagligvaremarkedet**. Link til sammendrag [her](#) og hele [her](#).
- **ECN notat** om samarbeidet mellom konkurransetilsynene i fusjonssaker i saker som faller utenfor Kommisjonens ansvar. Link [her](#) og [her](#).

Nytt fra Konkurransetilsynet:

I høstnummeret av Konkurransetilsynet kan du blant annet lese om at Tine fikk medhold i Høyesterett, Nordisk samarbeid for å avsløre kartell m.v. Link [her](#).

- **Distribusjon av kosmetikk i Frankrike (C-439/09 Pierre Fabre Dermo-Cosmétique):** Domstolen bekreftet et forbud mot salg via nett (online) er å oppfatte som en begrensning i forhold til EUs regelverk. Avtaler med selektiv distribusjon som de facto forbyr salg via internett, dekkes ikke av gruppeunntaket for vertikale avtaler, men kan dekkes av unntakene i EFT artikkel 101(3) dersom eksepsjonelle kriterier er oppfylt. Link [her](#).
- **Domstolen underkjente** deler av Kommisjonens vedtak om bøtelegging pga. manglende bevis på varigheten av bruddet i sakene T-348/08 and T-349/08 Aragonesas og Uralita / Commission; eller bevis på hvor lenge en part hadde deltatt i bruddet T-11/6, T-19/06, T-39/06 Romana Tabacchi og andre / Commission;
- **Domstolen annullerte** Kommisjonens vedtak av prosedyremessige årsaker i saken C-109/10, C-110/10 Solvay / Commission.

IV.5 EFTA domstolen

- **Posten Norge mot EFTAs overvåkningsorgan:** EFTA-domstolen arrangerte 5. oktober høring i saken. Posten Norge har anket ESAs bot på € 12,89 mil for overtredelse av artikkel 54 i EØS-avtalen for misbrukte av sin dominerende posisjon ved etableringen av tjenesten Post-i-butikk (Case E-15/10 - Posten Norge AS v EFTA Surveillance Authority). Link til EFTA-domstolens hjemmeside [her](#) og til rapport for høringen [her](#), samt til ESAs vedtaket [her](#) og tilsvar i [her](#).

IV.6 Konkurransesamarbeid og tredjeland

EU og USA markerte 20 års samarbeide, 14. oktober 2011 og avtalte bl.a. styrket samarbeid i fusjonssaker.. Kommissær karakteriserte dette som *'a remarkable success story'* og så fram til et *'fordypet samarbeide'*. Link [her](#).

V Kommisjonen arbeidsprogrammet - Hva skjer i 2012?

Kommissær Almunia presenterte dette på møte med Europaparlamentets økonomiske komité (ECON) 22. november. Kommisjonen vil bygge videre på de forslagene som er fremmet og med nye tiltak neste år for å svare på den økonomiske krisen. Kommisjonen har tre hovedprioriteringer. De er reform av finanssektoren, et velfungerende indre marked med særlig vekt på den digitale agendaen og opprettelse av nye arbeidsplasser, og et enhetlig og internasjonalt aktivt EU.

I arbeidsprogrammet legges det spesiell vekt på – under kapitlet 3.1. A Single Market for growth – at en skal styrke konkurransen i markedene både innen forskning og innovasjon – for å fremme et europeisk forskningsområde; fremme det indre marked innen lufttransport (Single European Sky), jernbane og energi.

Kommissær Almunia la i sin presentasjon vekt på den rolle konkurranseregelverket spiller for å sikre konkurranseevne og innovasjon og fant dette ennå mer krevende i økonomisk vanskelige tider. Kommisjonens rolle er å være aktive for å hindre nye barrierer for det indre marked.

Siden regelverket for konkurranse er blitt oppdatert i de seinere år og pakken for revisjon av regelverket for anskaffelser ble presentert i desember 2011, gjelder forslagene i arbeidsplanen for 2012 statsstøtte. Blant aktuelle retningslinjer som skal oppdateres i 2012 er bla. bredbånd og industristøtte, og i 2013 regionalstøtte og supergruppeunntaket. Fra norsk side følger en nært arbeidet på feltet og deltar på møtene i Kommisjonens arbeidsstruktur. Flere av de retningslinjene som er under oppdatering, er allerede blitt drøftet i denne strukturen, og som for retningslinjene for regional støtte og industristøtte i form at 'workshops' arrangert i Kommisjonens regi.

Link til Kommisjonens pressemeldingen [her](#); til hjemmeside [her](#), arbeidsprogrammet [her](#) og nærmere om de enkelte forslag omtalt i veikart [her](#).

V.1 Revisjon av regelverket for statsstøtte i 2012

Kommissær Almunia varslet at Kommisjonen i 2012 vil lansere en bredere drøftning av regelverket for statsstøtte; hvordan offentlig støtte skal bidra til tilvekst og dynamikk i samfunnet – som innovasjon; samtidig som en ivaretar en streng kontroll av støtten. Målsetting er å sikre at statsstøtte er et effektivt instrument og han ville gi dette arbeidet prioritert under siste del av sin periode som kommissær. Han legger vekt på å

'simplify and clarify our rules', der målsetting er 'fewer and clearer rules and a stronger and more targeted enforcement.'

Visegeneraldirektør Gert-Jan Koopman, DG Konkurranseregulering, kommenterte dette på en konferanse 7. desember. Utfordringene er at Kommisjonen har mer enn 1000 saker til behandling, og disse er av svært varierende størrelse. Nye lovgivning og med liberalisering av ulike sektorer har også bidratt til å endre rammene for å gi støtte. Han vist til at **dagens regelverk er meget kompleks og består av om lag 30 ulike instrument, og til med mangel på samsvar – og henviste til at balansetesten var ulikt integrert.** Utvidelsen av EU til 27 land hadde også økt antall saker og kompleksiteten i arbeidet.

Koopman skisserte følgende **fem målsettinger for revisjonsarbeidet:**

- **Konsentrasjon av ressursene** og med fokus på:
 - de saker som virker mest forstyrrende for det indre marked;
 - koblingen til EUs politikk for å fremme vekst og sysselsetting – ref EU 2020-strategien.

- **Klargjøring av regelverket**
 - Klare 'ex ante' regler for hva som menes med 'god støtte' integrert i supergruppeunntaket og de ulike retningslinjene.
 - Sikre samsvar horisontalt mellom sektorene.
- **Forenkle regelverket**
 - Utarbeide klare tidsplaner for vedtak.
 - Strømlinjeforme og ytterligere forbedre dagens prosedyrer.
- **Forsterket og mer målrettet håndhevelse av regelverket.**
- **S styrke samarbeidet med medlemslandene.**

Kommissær Almunia har varslet en nærmere orientering på DG **Konkurranses European Competition Forum**, 2. februar 2012 i Brussel.

VI Europautredningens rapport presentert i Brussel

17. januar la utvalget som har gjennomgått EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU fram en 911 siders rapport "Utenfor og innenfor. Norges avtaler med EU" (NOU 2012:2) i Oslo. To dager senere dro utvalgets leder **Fredrik Sejersted** og sekretariatsleder **Ulf Sverdrup** til Brussel for å presentere sine hovedfunn; først for det norske miljøet under en lunsjbrief i regi av EU-delegasjonen og deretter for et utenlandsk publikum på EFTA-sekretariatets EØS-seminar.

Det er likhetene mellom Norge og andre land i Europa, heller enn ulikhetene, som er en av fortellingene etter dette arbeidet. Det sa utvalgsleder Fredrik Sejersted da han presenterte arbeidet og rapporten til utvalget som har gjennomgått Norges avtaler med EU for mer enn 150 nordmenn i Norway House. Link til EU-delegasjonens hjemmeside [her](#).

For alle som arbeider med EU og EØS-saker inneholder denne utredningen en god oversikt og analyse av hvor vi er. Våre felt er dekket av kapitlene 15.4 statsstøtte, 15.5 offentlige anskaffelser og 15.6 konkurransereglene. Link til hele utredningen [her](#) og til Europautredningens hjemmeside [her](#).

For den som ikke var på Litteraturhuset 17. januar eller i Brussel 19. januar, anbefales web-opptaket med presentasjonen av rapporten og med kommentarer av utenriksminister Støre – link [her](#).

VII Tillegg

EFTA-domstolen om tolkningen av direktiv 96/71/EF om utsending av arbeidstakere; avga 23. januar en rådgivende uttalelse som svar på et spørsmål fra Borgarting lagmannsrett. Link til pressemeldingen [her](#) og dommen [her](#)

møter m.v.

Januar

19. Forbruker: Consumer Market Expert Group
20. Kommisjonens multilaterale møte om statsstøtte for ETS - kvoteregimet

Februar

2. European Competition Forum arrangert av DG Konkurrans .
8. – 9. Kommisjonens multilaterale møte om regional statsstøtte
9. IMCO/Kommisjonen: Høring om 'Consumer Policy Agenda'
9. DG Industris' høynivåmøte om 'Public procurement of Innovation'
9.-10. Nordisk møte om anskaffelser, København
13. Kommisjonens multilaterale møte om bagatellmessig støtte
13. Offentlige anskaffelser – nettverksmøtet (Public Procurement Network)
13.-17. OECDs konkurransekomité, Paris
14. Kommisjonens Rådgivende komité for offentlige anskaffelser (ACPC)
16. -17. CEEP: "Change in Public Services: Fora for the improvement of expertise in restructuring"

Mars

8. Danske formannskapet: European Day of Competition and Consumers, København
22. EFTA arbeidsgruppe for forbrukersaker
22. – 23. Social Protection Committee – arbeidsgruppe om sosiale tjenester
29. Konkurransetilsynets internasjonale dag, Bergen
Tentativt EFTAs arbeidsgruppe for offentlige anskaffelser

April

19. – 20. Kommisjonen Competition Policy Network (CPN) på generaldirektørnivå

Møtene i ECN er ikke inntatt i denne listen

Geir Bekkevold

konkurranseråd
ved EU-delegasjonen

gb@mfa.no

+32 (0) 2 238 74 71

Redaksjonen avsluttet 19. januar